XI-ik évfolyam. 37-ik szám. Köszeg, 1891. szeptember 13-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében.
(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.)
Kiadói iroda: városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor czímtörténetben estig.
Megjelenik minden vasárnapon.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Egyesülési törekvések a vidéki társadalomban.

Sokszor halljuk az említést a régi jó időkről, melyek, fájdalom, többé vissza nem idézhetők. A mult időkről sokszor ugy beszélnek, mintha azok hasonlithatlanul jobbak, szebbek és kedvesebbek lettek volna most folyó napjainknál.

A letünő idők emlékein elmerengve vajmi könnyen jutunk ama téves gondolatra, hogy a mult idők társadalma sokkal élénkebb, sokkal összetartóbb és tevékenyebb volt, mint a mai.

Pedig ha a társadalmi életre hatással biró, s napról-napra felmerülő jelenségeket figyelembe vesszük, azt kell tapasztalnunk, hogy mindenféle elementáris erővel lüktető s helylyel-közzel lázas tevékeuységü társadalmi forrongást észlelhetünk.

Nem a vidéki nagyobb központokról, hanem a másod- és harmadrangu városok mai társadalmáról akarunk néhány jellemző vonást feljegyezni.

A vidéki nagyobb s jobbára forgalmi góczpontokba eső emporiális jellegü városok fejlődése s társadalma egészen elütő irányzatot mutat a kisebb vidéki városokéhoz képest. Mert mig amazok fejlődése nagyobb szabásu és rohamos léptü, s ugy szólván a fővárosi jelleg után törekvő irányzatot mutat, addig a kisebb városok fejlődési proczesszusa csöndesebb mederben, s kevesebb zajjal folyik, de állandó tevékenységet tanusit.

A vidéki társadalom fötevékenysége napjainkban leginkább abban kulminál, hogy működésének legczélhozvezetőbb eszközét az egyesülési törekvésekben keresi.

A pénzintézetek, takarékpénztárak, népbankok és önsegélyző egyletek anyagi eszközöket nyujtanak mindahhoz, amiket az ipar, kereskedelem s mezőgazdasági téren elérni és valósitani óhajtunk. A virágzó pénzintézetek százai legpregnánsabb tanujelei annak, hogy az utolsó évtizedekben önerőnkből, minden állami közvetités és segélyezés mellőzésével, magunk emberségéből emeltük az illető vidéket azon helyre, amelyet mezőgazdasági jelentőségében elfoglal.

Az egyesülési törekvések a nagyobb ipar terén is észlelhetők némely vidéken. A részvényekre alapitott gyáraik, ipartelepeik folytonos szaporodása csak azt tanusitja, hogy törekvéseinkben kitartás vezérel, s hogy a jövőbe helyezett bizalmunk napról-napra fokozódik.

De anyagi érdekeink mellett szellemi haladásunkra is gondolunk. S itt, e téren is, az egyesülési törekvések egyengetik az utat. Ha felsőbbfoku kereskedelmi intézetet, avagy ipariskolát nem is tudunk teremteni, legalább alsóbb fokuakat rendezünk be, hogy a jövő nemzedékre kihatólag oly értelmes kereskedői és iparos osztályt létesithessünk, mely a további önképzésre alkalmassá válva, magvát képezze egy művelt iparos és kereskedői osztálynak.

Az egyesülési törekvéseket találjuk fel továbbá a közjótékonyság s a humanismus gyakorlásának megannyi nyilatkozásánál. Jótékony nőegyleteink, betegsegélyző, temetkezési s több eféle egyleteink széltibeni keletkezése, szaporodása és virágzása szintén azt bizonyitja, hogy e téren sem akarunk visszamaradni a század uralkadó áramlatától, mely az anyagiság körében mozgó érdeki és modern reálizmusának érvényesitése mellett is oly szépen össze tudja egyeztetni a philautropizmus magasztos tényeit.

A vidéki társadalmi élet egyik legjelentékenyebb mozgató erejét képezik, csak például hozzuk fel, mert éppen a philautropizmus magasztos tényeiről szóltunk, — a tűzoltó-egyesületek. Ez egyesületeknek kettős hivatásuk és feladatuk van. Az egyik a nemesebb: a vagyonmentés. A másik mely azonban egy cseppet sem áll mögötte tulajdonképeni rendeltetésének, az, hogy a társadalomban az osztályok között keletkező válaszfalat teljesen ledöntse, s a társadalmi ellentéteket kiegyenlitse. Mint demokratikus alapokon nyugvó intézmény, hivatva van arra, hogy a társadalmi osztályoknak egymáshoz való közeledését előmozditsa.

S ha az egyesülési törekvések tág mezején tovább tekintve, föleulitjük még a sportegyesületek különböző nemeit: a torna-egyesületeket, atletikai klubbokat, kerékpározó egyleteket, csónakázó társulatokat, melyeknek egyikével, vagy másikával bizonyára bármely vidéki városban is találkozunk, akkor be kell ismernünk azt, hogy a régi elvet: „ép testben ép lélek", a megvalósitáshoz vezetendő, mindenütt s mindent elkövetnek arra nézve, hogy nemzetünk az elsatnyulás ellen megóvassék.

De nem akarva sok mindennel előhozakodni, még csak a kaszinókat, társas- és olvasóköröket

TÁRCZA.

A könyvnyomtatás története Vasmegyében.

A *Vasmegyei Lapok* tárczájában többször akadtunk a fenti czimre, mely alatt Kovács S. János irt és most egy füzet jelent meg, Bertalanffy József, a legrégibb vasmegyei nyomda tulajdonosának ajánlva. Az előttünk fekvő, és mondhatni, szép kiállitásu érdekes munka nemcsak a vasmegyei könyvnyomtatás történetét tárja fel elénk, hanem hű képet is nyujt arról a korról, a melyben mozog. Vázlatosan rajzolja azokat a szellemi mozgalmakat, melyeknek megyénk a mohácsi vész után, a reformáczió foglalásai között, szintere volt, ügyesen jellemezvén a férfiakat, akiknek anyagi gyámolitása nyomdáknak adott létet, vagy akiknek tolla munkát nyujtott a sajtónak, s kellő figyelmet forditván az akkori közállapotokra. A munka egy némely lényegesebb részét alább bemutatjuk az olvasónak:

A vasmegyei könyvnyomdák elözöi.

A sajtó hazánkban és a külföldön egyiránt a reformáczió leghatalmasabb fegyvere levén, vele együtt majdnem egy időben honosult meg Magyarországon. Mindazáltal nem a protestantizmusnak köszönhetjük a sajtó első fecskéjét. A renaissance-kor, melynek a sajtó szülötte volt, nem tünt el hazánk felett a nélkül, hogy ez a fontos találmány hozzánk is el ne jutott volna. Mátyás király a renaissance eszméinek lelkes barátja, azzal bizta meg Geréb László budai prépostot és alkanczellárt, hogy Hesz András nyomdászt Olaszországból hivja meg udvarába. Hesz András engedett a meghivásnak s 1472-ben megtelepedett Budán. Ezen a sajtón csak egyetlen nagyobb mű készült el, a „Chronicon Budense" czimű latin nyelvü, de a magyar történelmet tárgyaló munka. Lehetett több, kisebb terméke is, de ezek nyomtalanul elvesztek. E nyomda rövid életü volt; keletkezése után csakhamar megszünt, s ettől fogva 60 éven át nem létezett nyomda eladdig, míg a terjedő uj vallás ismét be nem hozta. Legelső reformatoraink műveiket külföldön voltak kénytelenek nyomatni, meg pedig leginkább Krakkóban. Itt jelent meg a legelső magyar nyelvü könyv 1533-ban. Komjathi Benedek szt Pál apostol leveleinek forditása. Ugyanitt jelent meg két évi mulva Ozorai Imre békési predikátornak a Krisztusról és Antikrisztusról irt vitázó irata. 1536-ban Gálszécsi István magyar énekes könyve. Krakkóval művelődés-történeti tekintetben csupán Bécs versenyez. Itt kerültek ki sajtó alól Pesti Gábor munkái, u. m. az uj szövetség fordítása és Aesopusnak általa fordított meséi 1536-ban, két évvel később (1538) hatnyelvü szótára.

A reformátorok azonban nemsokára honi sajtón nyomathatták ki műveiket. Az égetővé vált szükségen hamarjában gondoskodtak. Ekkép támad 1529-ben a rövid ideig működött nagyszebeni kézisajtó; majd ennek megszünése után a brassói, melyet Honter János Erdély evangelistája Wittenbergából visszatérése után 1533-ban állított fel. És ez első kezdemények után a sajtó hazánkban csakhamar oly nagy virágzást ért el, hogy a XVI. század folyamán Magyarországon s Erdélyben összesen 28 állandó és vándor-nyomda létezett, leszámitva a kisebb kézisajtókat. — Minthogy azonban a brassói nyomdán a XVI. században magyar nyelvü mű nem jelent meg, a legelső magyar nyomdának joggal azt nevezhetjük, melyet Nádasdy Tamás gróf Sárvárott felállított.

Nádasdy Tamás gróf és a sárvári nyomda.

A reformáczió korabeli főranguak közül számosan csatlakoztak az új tanokhoz, s azokat tőlük telhetőleg terjesztették alattvalóik, jobbágyaik között, mi az akkor vallott elvnél (cuius regio, eius religió)* fogva igen könnyü szerrel ment. Ebből az okból folyólag jobbágyaik számára templomokról és iskolákról és bele való buzgó predikátorok- és tanitókról gondoskodtak. Ebből magyarázható meg az a körülmény, hogy manapság is olyan vidékeken van a protestánsok zöme, melyek egykor ama főrangú családok uradalmai voltak.

Hogy a reformáczió eszméi a fürak közt oly könnyen megfogamzottak, annak egyebek közt az is volt egyik oka, hogy a reformáczió nem mint uj hit, hanem mint a megtisztitott katholikus vallás lépett fel. A protestantizmus ugyanis eleinte megmaradt a katholikus egyházban divó szertartások mellett. Ez Melanchtonnak, a protestáns vallásnak Luther után legnagyobb emberének, tanácsára történt, a ki szertartások kiküszöbölésében, különösen ott, a hol üldözestől lehetett tartani, óvatosságot ajánlott. A különbség a két vallás közt eleintén kevés volt; a főkülönbség abban volt, hogy a protestantizmus a predikálást nemzeti nyelven gyakorolta és a szentirás szabad olvasását mindenkinek megengedte. Épen ezért nehéz sok nevezetes emberről kiküzni, melyik vallásnak volt a hive. Sokáig vita tárgya volt és mig sincs teljes biztossággal eldöntve, hogy például Nádasdy Tamás és Erdősi János katholikus volt-e vagy protestáns. Ámbár tetteikről itélve, bátran a protestáns vallás hiveinek tarthatjuk őket.

*) Vagyis a jobbágynak földesura hitét kellett vallania.

hozzuk fel, melyek kiválólag arra vannak hivatva, hogy a vidéki társadalmat alapjában szabályozzák és sok tekintetben irányt szabjanak polgáraink tevékenységének.

A hivatása magaslatán álló kaszinónak, vagy bármily néven nevezendő társaskörnek mindig kell annyi erkölcsi tekintélylyel birnia, hogy irányt szabjon a kebelébe tartozó testületi tagok tevékenységének is, nyilvánuljon ez akár társadalmi, akár bármely más irányban. Ha az ily társaskör nem tudja e hatást előidézni, akkor nem életképes, s intéző férfiai csak hagyják el azt a helyet, melyre őket a közbizalom emelte, de a melyre a gyámoltalanság által méltatlanokká váltak.

Az általunk felhozottakból csak azt akartuk lekövetkeztetni, hogy oly helyeken, hol az egyesülési törekvés ily tág irányban, s ily kiterjedt mezőkön mozog, ott a társadalmi haladás elmaradhatatlan; s minthogy pedig vidéki városaink legnagyobb részében, s talán mindenütt, hasonló jelenségekkel találkozunk, bátran elmondhatjuk azt, hogy a vidéki társadalom mozgató erőit az elősorolt különböző egyesületek képezik.

Évtizedekkel ezelőtt az egyesülési törekvések legnagyobb része ismeretlen volt előttünk. Akkor a vidéki társadalom lüktető erőit csak egyesek képezték, most a legtekintélyesebb egyesületek alkotják. Akkor csak egy-két egyén tett a társadalomért valamit, most egyesült erővel mindannyian oda működünk, hogy emeljük azt s tekintélyessé tegyük.

A vidéki társadalmat ma az egyesületek alkotják, képezik. Mennél több virágzó egyesülete és társulata van valamely vidéki városnak, annál élénkebb annak társadalma, annál inkább mondhatjuk azt, hogy ott az élet kellemesebben tölthető.

Mi az egyesületek számából, azok virágzó vagy tengő állapotából vonjuk le következtetéseinket valamely város társadalmi életére, s társadalmi egyedeinek sikeres, vagy sikerteleu működésére. S mert ugy tudjuk, hogy az egyesületi szellem vidéki városainkban mindinkább terjedőben van, bátran merjük hangoztatni azt, hogy a vidéki társadalom s az igazi vidéki társadalmi élet valójában csak napjainkbau fejlődhetik, s a mult évtizedek vidéki társasélete még embrióját is alig képezheti a mai kifejlett vidéki társadalmi életnek.

CORRYDON.

A szabadságharcz kiállitása.

Irta **Tábori Róbert**.

(Vége.)

A második csoportban mintegy 600 fegyver, 150 különféle sisak, a népfölkelésekben szerepelt egyszerű harczi eszközök: mint kaszák, buzogányok, régi puskák stb. szerepelnek. Lehetetlen e régi, részben már rozsdaette tárgyakat megilletődés nélkül végignézni. Hát ezek voltak az eszközök, a melyekkel a szabadság megvédelmeztetett? Ilyen kevés, mondhatni gyermeki egyszerűségű fegyverekkel folyt a védelmi harcz? Talán a kiállításnak egyetlen része sem bizonyitja annyira, hogy a nemzeti érzés minő csodákat mivelhet. Nem kell hozzá túlságos fantázia, hogy fölvonuljon a néző lelki szeme előtt a multnak nagyszerü képe: amott a zsoldos had, mely büszke erejére, biztosra veszi a diadalt, mivel részén van a jobb fegyver, a hadi tudomány és a hadakozás megszokása; emitt egy polgárokból, a harczban járatlan ifjakból alakult honvedsereg, mely nem bir tapasztalással, alig ért a fegyver kezeléséhez s mégis győz. Mert a mi őt lelkesíti: az a nemzeti érzés és a szabadság szeretete!

A harmadik csoport a jelvények csoportja. Vannak itt tépett, elrongyosodott zászlók, melyek diadalmas csatákban lengtek és megérdemelnek, hogy oltárok fölött, templomok szentélyében elhelyeztessenek. Vannak továbbá harczi jelvények, nemzeti szinű kokárdák, unikumot képező és a történészre nézve megbecsülhetlen értékű okmányok, irásban és nyomtatásban. Egész gyűjteménye a 48-as pénznemeknek, magánlevelek, melyek fényt derítenek a nagy eseményekre, röpiratok, régi ujságok, fölhivások, lelkesítő költemények stb. Ebben a csoportban különösen kiválik a historikus elem, még pedig ép ugy nagy, mint apró, de az egésznek hű fölfogásához szükséges vonásokban.

Általában jellemezvén ilyformán az egész kiállítást, csak rövid tért szentelhetünk már a részleteknek. Szorítkozni fogunk egyes kimagasló dolgokra: Ilyen a képcsoportban Kollarz két, nagyon sikerültnek mondható képe. Az egyiken a Kossuth czeglédi beszédet hallgató nagy közönséget látjuk, a mint lelkesedéssel és — a képen jelesül kifejezett — áhitattal veszi körül a derék alföldi nép a nagy néptribunt. Az előtérben levők közül többen leborulva hallgatják a szónoklatot. A másik kép, párja az elsőnek, azt a hires jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth beszéde után másnap s ennek hatása alatt, több ezer, minden módon és eszközzel fegyverkezett ember égő lelkesedéssel indul Pest felé, hogy megmentse a fővárost Jellasich közeledő hadaitól.

A haladó nép ajkain nemzeti érzésből fakadó nemzeti dal kél; mondják, hogy ekkor támadt volna az a hires nóta: „Kossuth Lajos azt izeni." Szerzőjét ma sem ismerik, a mint nem is ismerhetik, mert ilyen dalnak alkotója csakis a nép lelke lehet — ezt pedig nem lehet kiasszifikálni, de még névvel sem megnevezni!

Érdekes továbbá az összes 48-as tábornokok és hadvezérek arczképe, az aradi vértanuk „hősére" (ha ugyan ennek lehet nevezni a hóhérmunkát megelőző nevetséges és szomoru parodiáját az igazságszolgáltatásnak) vonatkozó okmányok, számos magánlevél stb. Szóval annyi itt az érdekes látnivaló, hogy még az is, a kit nem csábit a multnak hozzánk szóló hangja, mindvégig lebilincselve érzi érdeklődését. Például kit nem érdekel, ha még távol is áll a magyar nemzettel való rokonszenvtől, Ihász ezredesnek zászlója: azé az ezredesé, a ki miután vitézül végigküzdötte a szabadságharczot, évek hosszu során át társa volt a számüzetésben e század legnagyobb alakjának: Kossuth Lajosnak?!

Az eszmétől eltekintve, elismerés illeti a rendezőket azért is, hogy nagy történeti anyagot gyüjtöttek egybe, mely ilyen gazdag változatosságban a 48-as eseményekről még soha sem volt együtt. Sok olyan adat, mely eddig csak sejtelem vagy meseszerüség alakjában létezett, most történeti alapot nyerhet és elfoglalhatja az őt megillető helyet a köztudatban. Sok olyan kutforrás, mely eddig elzárva maradt a kutató történész előtt — mivel részint kegyeletből, részint egyéb okokból — féltékenyen őrizték, most hozzájárulhatóvá vált. S hogy a kiállitásnak (mely valóságos ereklyekiállitás) tovább is üdvös kihatása legyen, gondoskodtak róla lelkiismeretes módon: a ki a legcsekélyebb kiállitható tárgyat beküldte, a kiállitás befejeztével kap egy életnagyságu fenykép-imitácziót Kossuthnak vagy valamely jelesebb költőnek arczképéről. Azonfelül a kiállitás befejezése után a gyüjtemény tulajdonosai több száz darab értékes tárgyat elajándékoznak a fővárosi és vidéki muzeumoknak, hogy ott is hirdessék a szabadságharcz dicsőségét és mindenütt fejleszszék, terjeszszék a nemzeti érzést.

Helyi és vidéki hirek.

— **Bécsiek a megyében**. Turista kézből kaptuk a következő sorokat: A bécsi turisták vasárnap délben Szombathelyre érkeztek, onnan a vasvármegyei turista-egyesület által vezetve Kőszegre, az Irottkőre, Rohonczra, Csajtára, Óvárra, Sámfalvára, Németszentmihályra, Felső-Orbe, Tarcsára, Felső-Lövőre, Borostyánkőre, a Gerinczhegyre és Hidegszegre mentek, innen pedig a határon át Kirchschlagra és haza. Az Irottkőről a nagy köd miatt nem volt kilátás, a Gerinczhegyről, derült levén az idő, vendégeink némi kárpótolást nyertek. A turisták fogadtatása mindenütt igen szivélyes volt, több helyen pedig mondhatni pompás. Legnagyobb pompával a fellobogózott Kőszeg fogadta a bécsi turistákat. Az éjjeli szállás Kőszegen és Tarcsán, az ellátás Szombathelyen, Kőszegen, az Irottkőn, Rohonczon, Tarcsán és Borostyánkőn kifogástalan volt. Csak az nem volt kellemes, hogy a rohonczi állomásfőnök a vonatot kivételesen nagyon gyorsan bocsátotta szárnyra, daczára annak, hogy küldöncz által kellő kérelmet terjesztettek eléje és hogy egy-két percznyi várakozás elegendő lett volna a turistákról gondoskodni; igy meg a vonatról lekésvén, a programm nem volt mindenben keresztül vihető ugy, a hogy az kivánatos lett volna. Vidékünk és a szivélyes fogadtatás a bécsieknek annyira megtetszettek, hogy igéretet tettek, mielőbb az ujból va'ó eljövetelre, még pedig nagyobb számban mint ez alkalommal. Hogy az ilyen kirándulások azáltal hogy pénzt hoznak vidékünkre, valóban áldásnak kutforrásai, azt művelt közönségünk is mindinkább belátja. Onnan is a bécsiek ünnepélyes fogadtatása. Bárcsak e helyes nézet mindjobban terjedne. Örülhetne annak a vasmegyei turista-egylet meg az egész vidék népe.

— **Bécsiek Kőszegen**. Eljöttek, itt voltak tehát a bécsiek, a bécsi turista-egyesület *Wienerwald-szekciójának* számos férfi- és nőtagja. Igaz, hogy többet vártunk, mint a mennyien jöttek, de a keveseket is tárt karokkal és igaz magyar vendégszeretettel fogadtuk, hogy rövid itt tartózkodásukat kellemessé tegyük és kedvet ébresszünk bennök szép vidékünknek máskor való megszemlélésére is. Fellobogóztuk érkezésük napján, vasárnapon, házainkat, vártuk kényelmes, jó uri lakásokkal és eléjük mentünk nagy sokasággal és harsogó zeneszóval. Mindennél még sokkal őszintébb tanujele volt örömünknek az üdvözlő szózat, melyet Tipka Ferencz polgármester, mint a kőszegi turista-kör elnöke intézett az érkezőkhez, kik szombathelyi és lövői vendégek által körülvéve fogadták üdvözlésünket. Mondhatjuk, igen kellemes társalgásu emberek voltak és kedvesek a nők. Mindnyájan csakhamar otthonosnak érezték magukat körünkben, szivesen élvezvén azt a keveset, amit épen nyujthattunk. Gyönyörtől eltelve néztek szét a bevonulás alkalmával és tértek ezután lakásaikra. Mikor ujra gyülekeztek, a sörház felé tartottak, hol intelligens közönség ült és czigányzene játszott. Több se kellett a

---

a protestantizmus érdekében azonban legtöbbet tett a fourak közt azon kor egyik legkimagaslóbb alakja Nádasdy Tamás gróf, Horvátország bánja, országbíró, később nádor és Sárvár ura.

Nádasdy Tamás korának nemcsak egyik legtekintélyesebb államférfia, hanem igen tudományosan képzett ember is volt. Tanulmányait Bolognában és Rómában, ama kor legnevezetesebb főiskoláiban végezte és széles körü tudományra és nagy műveltségre tett szert. Legfontosabb állami teendői közt is kerített magának időt a tudományokkal való foglalkozásra. Ép ez okból a tudományt másokban is meg tudta becsülni. A segitségre és pártfogásra szoruló tudósok mindenünneu hozzá folyamodtak és nála meleg felkarolásra és biztos menedékre találtak.

A legmagasabb állami hivatalokra emelkedett, és a nehéz, zavaros körülmények közepette is annyi higadtságot, egyenes lelkűséget, bátorságot és önzetlenséget tanusitott, minő az időtajt vajmi ritka volt. Mert hisz a fouraknak és a köznemességnek abban telt legnagyobb gyönyörüségük, ha mennél jobban befonhatták királyatkat, s mennél többször pártot cserélhettek. A köpenyforgatásra aranynapok jártak! Az átpártolásnak mindig busás vagyon lett a bére. Igaz ugyan, hogy egy ízben Nádasdy is cserélt pártot, de ez nem ütött jellemén csorbát, mert nem haszonlesésből hagyta oda Szapolyait hanem abból a hazafias meggyőződésből, hogy a haza megmentése a török rabiga alól egyedül a Habsburgházzal való egyesülés által lehetséges. S a mily teljes mértékben birta Szapolyai János bizalmát, ép oly teljességgel meg tudta nyerni Ferdinándet is, ki aztán a legfőbb hivatalokkal tüntette ki.

Hivatali elfoglaltsága azonban nem vonta el teljesen a közművelődés ügyétől. Mikor a közügyektől és különösen a hadakozástól rövid időre visszavonulhatott sárvári várába, egész erővel és buzgalommal a hazai művelődés előmozditásán s azoknak az eszméknek a foganatositásán fáradozott, melyeket a reformáczió terjesztett és ápolt.

Áldásos működésére szélesebb tér azonban csak akkor nyilt, mikor Kanizsay Orsolyát 1532-ben magának eljegyezvén, Orsolya kezével együtt a Kanizsayak nagyterjedelmü birtokát is megnyerte. A Kanizsay család ugyanis a leggazdagabbak közé tartozott Magyarországon. Több más, igen terjedelmes birtokkal és várral együtt Sárvár is az ő tulajdonuk volt. Kanizsay László Vasmegye egykori főispánja a mohácsi csata ideje táján meghalván, nejétől Drágfi Annától két gyermeke maradt: Ferencz, ki azonban 1532-ben, még gyermekkorában, kimulván, benne a Kanizsay családnak magva szakadt; és Orsolya, kit Szapolyai János beleegyezével, még ifju hajadon korában, Nádasdy jegyzett el, mép pedig olyan feltétel mellett, hogy a Kanizsay család minden birtoka Nádasdyra szálljon. S Nádasdy e feltétel alapján, ámbátor Orsolya még csak jegyese volt, a Kanizsaynak összes uralmát birtokába vette. Az ünnepies egybekelés Nádasdy és jegyese közt 1534 vége felé történt, midőn Nádasdy Zápolya János pártjától elszakadt és Ferdinánd táborába tért át, meg pedig egyebek közt azzal a világos kikötéssel, hogy a Kanizsay család birtokait Ferdinánd neki és örököseinek ajándékozza*). Az egybekelés után Nádasdy székhelyét Sárvárra, neje birtokára helyezte, miután a várat czélszerű ujitásokkal egészen átalakitotta és a török világi viszonyoknak megfelelőleg jó karba helyezte.

Alighogy Sárvárott megtelepedett, azonnal hozzáfogott magasztos eszméinek megvalósításához. Az új szellem hatása alatt „nagy költségvel téglákból" nagyszerű iskolát állított, mely nem a modern iskolák szerint volt szabva, hanem az elemi iskola egyesitve volt benne a gimnáziummal, ugy, hogy az elemi ismeretektől a görög tudományig meg lehetett tanulni egyvégbe mindazt, a mit manap az elemi- és középiskolákban külön-külön tanitanak.

Látni való tehát, mily nagyszabásu volt az az iskola, s Nádasdynak nem csekély pénzáldozatába került ekkora felállitása és fentartása. De ez még nem volt elég. 1536-ban egy nagyszerü nyomdát szerelt fel az iskola mellett, amelyet méltán nevezhetünk első magyar nyomdának, mert mint később előadjuk, ez alól a sajtó alól került ki Magyarországon a legelső nyomtatott könyv: Erdősy János magyar nyelvtana.

Nádasdy sem költséget nem kimélt, sem fáradságot sem sajnált, csakhogy iskolája és nyomdája mennél nagyobb hasznára váljék a magyar tudománynak és művelődésnek. Nádasdy iskolája és nyomdája révén csakhamar oly nagy hirre vergődött, hogy még a külföld figyelmét is magára irányitá, a mi intézményeinek igen nagy hasznára vált, mert iskolájának jeles tanitókat, nyomdájának kiválóan képzett vezetőt szerzett, t. i. Abádi Benedeket, kiről alább bővebben lesz szó. Melanchton ugyanis, a német reformátorok feje, hallván Nádasdy bőkezüségének hirét, két levelet intézett hozzá melyekben a magasztalt tudománybarát kegyelmébe tudós férfiakat ajál, őt dicseretekkel tetézi, hogy épen oly időben törekszik terjeszteni és ápolni a tudományokat, mikor a harczok zaja, a fegyverek csörgése megsemmisitéssel fenyegeti azokat.

Melanchton ajánlata nem volt sikeretlen, mert 1537 vége felé mind Erdősit, mind Dévait Nádasdy udvarában találjuk. Erdősit iskolája vezetőjévé, Dévait valószinüleg udvari papjává rendelte,

Minthogy mind a két férfi élete közelről érdekel bennünket, czélszerűnek tartjuk életrajzuknak, mely amikor szellemi és vallási mozgalmaira élénk világot vet, külön fejezetet szentelni.

*) L. Horváth Mihály: Nádasdy Tamás gróf élete. Buda 1841.

mi bécsieinknek, mint ilyen hangok. Hozzáfogtak legott a tánczhoz, miután előbb még ünneplésükre tósztok hangzottak el és örömtűz lobogott fel. Meg volt mindenben a teljes összhang, csak az idő okoskodott és nem engedte vendégeinket szétekinteni sem itt a városban, sem odafenn hegyeink között, a melyeken át hétfőn reggel tovább folytatták utjokat.

— **Országos vásárunk**, a mult hétfőn, meglehetős forgalmat mutatott fel. Most már van a gazda kezében pénz, tehát iparkodik szükségleteit kielégiteni, mivégből ellátogat a vásárokra. Szerencsénkre a száj- és körömfájás is megszünt és szabad volt a marhafelhajtás. Ha ez nincs, vásárunk nem sokat vagy semmit sem ért volna. A marhafelhajtás oly mérvéket öltött, hogy a marhavásárt a legjobbnak lehet mondani az egész évben. Volt ott 1394 szarvasmarha, a melyből elkelt 875 drb; ló 255 db, és ez majd nem mind (232) vevőre talált.

— **Bucsu Rőtőn.** Kisasszony napjának délutánját sok kőszegi Rőtőn töltötte, hol aznap bucsut ültek. Igen élénk képet nyujtott délelőtt a rőti régi templom, mely három hajója daczára sem volt képes befogadni a sok áhitatoskodót. Délután már a korcsma körül ögyelgett a legtöbb ember, ki benn a szobákban, a kertben keresett menedéket, vagy éppenséggel az utczára szorult. A sörivóra nézve különben mindegy volt, akár a söntés léczei körül, akár a kertben vagy az utczán lármázott ital után; a mi volt, csakhamar elfogyott és Kőszeg nem nyujthatott többet, mert sörösünknek befagyott a jégverme ugy, hogy nem küldhetett szegény Hollenthonnernak több sört. Jó hogy a borból tellett, noi mellett aztán csak elhallgatták a két banda nótáit.

— **Honvédek elvonulása.** A 18. honvédezred tegnap városunkból Szombathelyre vonult, honnan ma tova folytatja utját Devecser felé, a nagygyakorlatok szinterére.

— **Talált hulla.** Mult pénteken egy hullát találtak a sziget-külvárosban levő ugynevezett betegház peczegödrében, a két héttel ezelőtt egy éjjen eltünt Liptay alafás földi maradványait. Azt hitte mindenki, hogy a szerencsétlen ember, aki nehéz nyavalában szenvedett, öngyilkossá lett és teste a magával vitt kötélen lóg valahol az erdő sürüjében. Most a pénteki borzalmat gerjesztő lelet más fordulatot adott e rejtélyes dolognak, a mennyiben mind valószinübbnek látszik, hogy a szerencsétlen ember ugy esett bele a peczegödörbe. A vizsgálat különben erélyesen folyik.

— **Ködfátyolképek.** Leon tanár, akademiai festész, ma vasárnap este 8 órakor előadást tart a bálházban. A szerkesztőségünkben bemutatott és róla szóló hirlapi közlemények arra engednek következtetni, hogy a közönség élvezetet fog találni Leon ur mutatványaiban. A műsor igen változatos és három szakaszban mintegy 50 különféle kép kerül a szem elé, köztük a hirnévre vergődött II. Lajos kék sziklabarlangja.

— **Egy kis vigasztalás.** Mikor multkoriban nálunk mulattak a bécsiek, ellátogatott hozzánk Ehen Gyula szombathelyi ügyvéd, lapszerkesztő és itt szerzett tapasztalatairól a *Vasmegyei Lapok*-ban ezeket irja: „Boldog Kőszegiek!“ Igy kiált fel minden elfogulatlan halandó, ki Kőszegen a lombtakadás, virágzás és gyümölcsérés évadjában, életében egyszer megfordult! Az a gyönyör, melyet a vidék szemlélése nyujt. Az az üde, éltető levegő, mely a hegyek közül árad felénk. — A szállások és élelmiszerek olcsósága. — Az a barátságos, nyájas közeledés, mely bizalmat keltve fogadja ez idegent, mindez oly speciális nemes vonás, oly lokális előny, mely méltán fakasztja ajkainkon a felkiáltást: „Boldog Kőszegiek!“ Hol az a vidék, melynek földjére a természet oly bőven hintette volna egészségét, báját, és minden előnyü adományát, mint aminővel Kőszeg dicsekedhetik? Megtudjuk bár ezt magunk is itélni. De az a tény, hogy a nyugalmazott előkelőségek és családjaik ide vonulnak vissza, kellemesen meghosszabbitandó élettük csendes folyását, — ez legesattanósabb bizonyitéka a hely nagyszerüségének. Azok a férfiak, kik állásuknál fogva hivatva vannak Kőszeg emelkedése és felvirágozása tekintetében mindent elkövetni, — lelkes buzgalommal, töprengő aggódással munkálkodnak az imént jelzett célt elérni, megvalósitani. Hiába azonban. — Manapság az ipar, a kereskedelmi forgalom, a közlekedési eszközök szaporodása, azok a faktorok, melyek egyes városok haladásának gyors lendületet adnak. — Azok az álmok tehát, melyekben magát a hatvanos évek elején Szombathely ringatta, kellemes ébredéssé váltak. Kőszeg városa pedig a szép valóról álomvilágba szállt, melyből óhajtana édes, kellemes ébredést. — És e virradás ideje bekövetkezik. Azok a természeti kincsek, melyek Kőszeg vidékének hegyeiben, erdeiben, forrásaiban, levegőjében ott rejlenek, lassanként mind szélesebb és szélesebb körben válnak közismertekké. — *S ha lesz kellő vállalkozás; — mert pénz van — s ha jónevü orvos, szakmájában jártas és társadalmilag előkelő férfiu találkozik, ki a vállalkozókkal egyetértve egy hideg vizgyógyintézet létesitését keresztülviszi: akkor Kőszeg nagy lesz, virágzó lesz.* Akkor megértettek vezérlő férfiai e város geniuszát, mely ily czélra praedestinálta a csendes várost és bájos, egészséges vidéket. Radegund elveszti jelentőségét! Nevy ur járhat meg a mezitláb a harmatos fűben és eheti a korpa kenyeret. — Kőszeg le fogja főzni Radegundot. Azok a derék bécsi touristák elviszik messze vidékre Kőszeg jó hirnevét. Tehát csak mód, alkalom kell, hogy a nyaralók egész legiója siessen Kőszegre. Fokozott örömmel fogjuk akkor majd elmondani: „boldog Kőszegiek!“ — Köszönetet mondunk nagyrabecsült laptársunknak biztató soraiért, a melyek annál jobban esnek, minél őszintébb hangon tartvák. Eleget kötekedik velünk és ránt le a sárba bennünket kőszegieket, egyik szombathelyi lap. E hires bölcsességével még azt is elvitatná tőlünk, a mi a mienk; önök többet kivánnak, mint a mennyink tényleg van. Minél csunyább a ráfárkodása amannak, annál szebb cselekedet visz végnéz a másik két laptárs.

— **Adónk.** A kőszegi járás területén 1891-ben kivetett egyenes adó: földadó 63471 frt 82 kr., házbéradó 7785 frt 68 kr., házosztályadó 11610 frt 69 kr., kereseti adó 6057 frt 50 kr., II. o. kereseti adó 16394 frt, II. o. kereseti adó 12173 frt 50 kr., IV. o. kereseti adó 2009 frt 25 kr., pénzintézetek adója 2337 frt 91 kr., tőkekamat és járadékadó 6232 frt 85 kr., általános jövedelmi adó 25288 frt 9 kr., fegyveradó 213 frt; összesen 153673 frt 97 kr. Hadmentességi dij 5776 frt.

— **Tanitók közgyülése.** A szombathely-egyházmegyei tanitók f. é. szeptember 3-án közgyülésöket tartották Szombathelyen, a vármegyeház nagytermében. Az elnöki széket Stegmüller Károly dr. apát-kanonok és Barabás György sárvári igazgató-tanitó foglalta el, kiknek elseje szokott ékesszólással beszélt a körülbelül 200 jelenlevő tanitóhoz, megemlékezvén Barabás György egyesületi elnök 25 éves tanitói működéséről is. Ez utóbbi rendes teendőihez fogott, mikor a tiszteletbeli elnököt és tanitótársait üdvözölte és az egyesületi életről számolt be. Megtudjuk ez utóbbiból, hogy a mult évben az egyesületnek 482 rendes, 102 pártoló és 1 alapitó, összesen 585 tagja volt s elnöki uton 114 egyesületi ügy lett elintézve. A munkakedv fokozására vall ama körülmény, hogy a lefolyt évben közel ötven gyakorlati és ugyanannyi elméleti előadást tartottak a tagok. A pénztári jelentéstől kitünik, hogy a mult évi bevétel 519 frt 36 krra rúgott és a kiadás 203 frt 57 krt tett ki. Az egyesület kebelében létező segélyegylet alaptőkéje 3158 frt, tartalék-tőkéje pedig 89 frt 40 kr. A közgyűlés Mórocz István szombathelyi tanitót és egyesületi jegyzőt fődrajzi dolgozatáért egy, és Stegmüller Károly dr. szintén egy aranynyal jutalmazta, az előbbi ugyancsak egy aranynyal, Horváth Boldizsár hegyhát-maráczi tanitot alkotmánytani dolgozatáért, Graf Gyula, Módli János, Rozner Rezső és Tóth Ignácz tagoknak pedig munkálataikért dicsérettel adózott. E gyülésen Kőszegről senki sem vett részt, mert az uj tanév elejére tétetett át, amikor tanitóink már munkába állottak vala.

— **Elitélt biczikliista.** A szombathelyi kir. törvényszék a napokban egy biczikliistát, mert a földön sebesen tovarepülő gépétől megijedtek egy jármű lovai és kárt szenvedett egy asszony, hét napi fogházra és tiz forint pénzbüntetésre itélt. A vádlott — természetesen — felebbezést jelentett be.

— **Tejelőverseny és állatkiállitás.** A vasvármegyei gazdasági egyesület által f. hó 9-én és 10-én Sárvárott rendezett tejelőverseny és állatkiállitás alkalmából a következő kiállitók nyertek dijakat: a) A tejelőversenyben: Péntek János váthi lakos kapta meg a 10 db 10 frankos aranyból álló I. dijat, Balogh István guori lakos a 6 db aranyból álló II. dijat, Schvarz Pál sárvári lakos a 4 dbból álló III. dijat és Kovács Sándor répcze-szt.-györgyi lakos a 2 dbból álló IV. dijat. A tejelőversenyben résztvett tehenek közül 6 dbt jó áron megvásárolt a répcze szt.-györgyi urodalom, mely örvendetes körülmény a dijazás mellett csak fokozhatja a gazdaközönség állattenyésztő kedvét. b) A csoportos állatkiállitásban az I. dijat, nagy diszoklevelet, a répcze-szt.-györgyi urodalom nyerte meg gyönyörü állataival. c) A kisebb tenyésztők közül tehenekért kaptak: I. dijat, 6 db 10 frankos aranyat, Gayer József sárvári, II. dijat, 4 db aranyat, Horváth József, sárvári, III. dijat, 3 db aranyat Erős János iván-egerszegi, IV. dijat, 2 db aranyat, Asbóth András alsó szelestei, V. dijat, 1 db aranyat, Béres János répcze-szt.-györgyi lakosok. Uszókért: I. dijat, 5 db aranyat, Czigli József, répcze-szt.-györgyi, II. dijat, 3 db aranyat, Horváth József szt.-györgyi, III. dijat, 2 db aranyat, Szigeti Dávid rábabogyosziói, — az 1 db aranyból álló IV. dijat pedig Lakner István répcze-szt.-györgyi lakosok kapták. Bikákért nyertek: Kondor István bögöti lakos az 5 db aranyból álló I. dijat és Németh Pál peczöli plébános a 3 db aranyból álló II. dijat. A biráló bizottságban működtek: Kiss Gyula g. e. alelnök, Gothardt Sándor e. igazgató, Röszler Károly e. titkár, Spissich László, Végh Endre, Bezerédy Dénes, Rovara Frigyes, Strauch Benjamin, Németh Pál és Dorner intéző. — A dijak kiosztása a vidéki kis- és nagybirtokosok — valamint gazdatisztek élénk érdeklődése mellett folyt le.

— **(Rövid hrek.) Személyi hir.** Eszterházy Pál herczeg, sopronmegyei főispán, csütörtökön este vasuton városunkba érkezett s innen a rá várakozó fogatán Lékára hajtatott. — **Uj honpolgár.** Glanz Frigyes helybeli adóhivatali pénztáros a magyar állampolgárok sorába felvétetett. — **Egy kis drágaság.** Sütőink produktuma, a zsemlye és szarvas legujabban suly és terjedelem tekintetében sokat vesztettek. Megérzik rajtuk a buza és liszt ára! — **Bucsu.** Ma Lékán bucsu van. — **Phylloxera.** A locsmándi szőlőkben a phylloxerát konstatálták. — **Emlékünnep.** Széchenyi István gr. születésének 100 évfordulója alkalmából Nagy-Czenken e hó 21-én emlékünnepet ülnek. — **Emlékszobor.** Vasvármegye szülöttjének, Berzsenyi Dánielnek szobrot készülnek emelni Szombathelyen. — **Régeszet.** A Szombathelyen a püspöki palotában elhelyezett régiségtárt ismét megnyitották a közönség számára.

Felelős szerkesztő: ***Wittinger Antal***
Kiadó-laptulajdonos: ***Feigl Gyula.***

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal reggel	d. u.	este.
	Budapesti idő.				
—	**Kőszeg**	ind.	5^{15}	12^{14}	6^{05}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{29}	12^{17}	6^{24}
12	Német-Gencs	(m. h.)	5^{46}	12^{33}	6^{41}
18	**Szombathely**	érk.	6^{01}	12^{47}	6^{56}
—	**Szombathely**	ind.	7^{31}	4^{16}	8^{01}
7	Német-Gencs	(m. h.)	7^{01}	3^{46}	7
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	4^{03}	7^{46}
18	**Kőszeg**	érk.	7^{31}	4^{16}	8^{01}

Csak kedd-, péntek-, vasár- és ünnepnapokon közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 20 perczkor Szombathelyről 11 ó. 16 perczkor.

302/189. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a kőszegi kir. járásbiróság 1889. évi 3513 számu végzése következtében **Spur Gézáné** javára **Fehér Blaich Lujza** ellen 900 frt s járulékai erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 376 frtra becsült butorok, bolti berendezés, liszt, ruhanemüek stb., álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a kőszegi kir. járásbiróság 3006 1891 számu végzése folytán 900 frt tőkekövetelés, ennek 1889 évi augusztus hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 38 frt 60 krbau biróilag már megállapitott költségek erejéig Kőszegen alperes házánál leendő eszközlésére

1891-ik évi szeptember hó 24-ik napjának délelőtt 10 órája

határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Kőszegen, 1891-dik évi szeptember hó 6. napján.

Rusa Gyula,
kir. birósági végrehajtó.

Önkénytes árverés.

Celler Károly, kőszegi lakos tulajdonaul a kőszegi 2228. sz. tjkvben felvett

1988 hrsz. rét a felső réteken	1 hold	1093 □°
4893-4895 hrsz. szántóföld a Nagytamás düllöhen	—	1269 „
6338-6339 hrsz. szántóföld és szőlő az Adler düllöhen	2 hold	166 „
6647 hrsz. szőllő a rövid Schützengrahen düllöhen	—	576 „
6831-6833 hrsz. szőlő- és gyümölcsös a Lammer düllöhen	—	1372 „
6862 hrsz. szőlő a Steiger düllöhen	—	1108 „

f. 1891. évi szeptember hó 20-án délutáni 3 órakor

alulirott ügyvédi irodájában, a hol a közelebbi feltételek is megtudhatók, elárvereztetnek.

Kőszeg, 1891. szeptember 10-én.

Markovits József,
ügyvéd.

Az uj korszak nyomdászata.

Manlius János Sárvárról a sopronvármegyei Kereszturra helyezte át vándornyomdáját. Itt 1604-ben egy németnyelvü munkát nyomtatott ki. Ettől az időtől fogva a hire-hamva sem maradt. Németh János emliti, hogy 1604-ben meghalt; állitását azonban egyetlen pozitiv adat sem támogatja. Valószinübbnek tetszik az a feltevés, hogy 1610 körül hunyt el, mert 1611-ben Farkas Imre nevü nyomdász vette át sajtóját, ki Kereszturott és később Csepregben számos magyar könyvet nyomtatott.

Jankovich, esztergomi érsek, emliti, hogy a XVI. század folyamán Kőszegen is létezett nyomda. Azonban termékei ránk nézve eddig ismeretlenek. Ezt a nyomdát valószinüleg a jezsuiták tartották fenn,*) akiknek birtokában volt akkor a kőszegi benedekrendüek kolostora.

A XVI-ik században indult meg Magyarországon az antireformáczió. A főpapok első sorban nyomdáról gondoskodnak, hogy a reformált papok irataira a czáfolatokat és támadásokat közforgalomba hozhassák. A legnevezetesebb katholikus sajtó Nagy-Szombaton működött. Telegdi Miklós, esztergomi nagyprépost, volt a felállitója.

Az ellenreformáczió eleinte inkább erőszakkal folyt, mint szellemi eszközökkel. Ezen mozgalom élére Forgách Ferencz biboros állott, a ki, mint az „Ecclesia militans“ vezérférfia, ugyancsak katonásan járt el. Érezvén hatalmát, erővel támad a reformáltakra. Czéljait egy históriás éneknek ezek a sorai jelölik:

Mit végeztek nem rég pápával,
Vele egyetemben Ferencz kardinallal?
Ugymond: irtsuk ki a kálvinistákat,
Annak utánna anabaptistákat,
Megbirjuk osztán lutheránusokat..

(Vége következik).

*) Szerző téved. A jezsuiták csak a XVII. sz. második felében jöttek Kőszegre. (Szerk.)

Képes Családi Lapok

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lap.

Szerkesztik: **Dr. Tolnai Lajos**, munkatársak: **Dr. Váradi Antal.**

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **Dr. Murányi Armin**

Előfizetési ára:

a „Hölgyek Lapja" czimű divat-melléklettel s a Regénymelléklettel együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok" czimű hetilap uj negyedbe lép. A magyar szépiro alomnak e hatalmas tényezőjét a magyar művelt családokban e szellemi kincset még a következő írók és irónők támogatják: Jókai Mór, Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Dalmady Győző, Mikszáth Kálmán, Komócsy József, Temerdek (Jeszenszky Dános), dr. Prém József, dr. Szikláy János, Inczédy László, Palágyi Lajos, Erődy Daniel, Dengi János, Tolgyesi Mihály, Vértessy Gyula, Méry Károly, dr. Murányi Ernő, Petri Mór, dr. Roditzky Jenő, Csorba Palotay Ákos stb.; Benitzky-Bajza Lenke, Büthner Lina, Nagyváradi Mira, Kuliffay-Benitzky Irma, Harmath Lujza, Hevesaine Sikor Margit, V. Gaal Karolina, Karlovszky Ida, Mericzay-Karossa Irma, Erzsike, stb. stb.

A **„Képes Családi Lapok"** az összes szépirodalmi képes hetilapok között a legelénkebb, legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden válfaját felöleli; képei a jelen eseményeit s a leghiresebb festők műveit mutatják be.

„Hölgyek Lapja" czimű havonkint kétszer megjelenő divatmelléklete a legujabb divatképeket hozza s a mellet a magyar háziasszonynak valóságos szellemi titkára, a mennyiben a nevelés, az egészség, a gazdaság, kertészet, a háztartás s a konyha terén nincs olyan kérdés, a melyet ne tárgyalna s nincs olyan titok, a melybe hölgyeinket be ne avatná!

Regénymelléklete külön bekötheto négy kötet érdekes regénynyel ajándékozza meg évenkint az előfizetőit.

A **„Képes Családi Lapok"**-nak még a **zöld boritéka** is tele van mulattató közleményekkel, humoros apróságokkal, sakk-, kép-, szám-, kocka- és ponttalányokkal és szórejtvényekkel, melyeknek megfejtői értékes jutalmakat kapnak.

A **„Képes Családi Lapok"** gazdag tartalma és számos melléklete daczára mégis a legolcsóbb szépirodalmi képes hetilap: éppen azért biztos számitunk minden honfiu és honleány, minden magyar család támogatására és pártfogására.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik ez iránt — legczélszerűbben levelezőlapon — hozzáfordulnak.

☛ A ki az egész évre szóló hat frtnyi előfizetési összeget 40 krajczár csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküldi, annak 4 regényt; és a ki 3 frt előfizetési összeget és 30 kr. csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküldi, annak két eredeti regényt küld ajánlva jutalmul.

A ki 3 uj előfizetőt gyűjt s az előfizetési összeget egyszerre beküldi annak elismerésül **egy diszes emlékkönyvet** küld a kiadóhivatal.

Megrendelhető **postautalványon minden postahivatalnál és minden könyvkereskedésben.**

Előfizetéseket (a hónak bármely napjától) elfogad a **„Képes Családi Lapok"** kiadóhivatal BUDAPEST, **Nagykorona-utcza 20 sz.**

Teljes számu példányokkal még mindig szolgálhatunk.

Keil Alajos-féle
Padlózat-fénymáz
(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr. — 1 kis palaczk 68 kr.

Viaszk-kenőcs,

legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Unger Józsefnél, Kőszegen.

Hamisitott fekete selyem. Egessünk el a selyemből egy kis mintadarabkát, a melyből venni szándékozunk, s azonnal kiderül a legkisebb mérvü hamisitás is, mert ugyanis: a valódi tisztán festett selyem rögtön összefodrodik s gyorsan elobban s világosbarna hamvat hagy hátra. — A hamisitott selyem (könnyen fényesedik és törik) csak lassudan ég, s jelesül „a hamis szálak" tovább izzanak (zsufolt anyaggal lévén nehezitve) és sötétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellenkezőleg nem fodródik, hanem egészen összegörbül. Továbbá a valódi selyem szétmorzsoltatva elporlódik, mig a hamisitott nem. Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállitó) selyemgyári raktára Zürichben, valódi selyemkelméinek mintáit bárkinek is megküldi, s szállit a házhoz darab- és végszámra vám- és portómentesen. „Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó."

Rendkivül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. **Potentator**ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartosan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállittatik (külsőleg észrevehetetlen, garantirozott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és az alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. **Potentator** alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskrécióval. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII., Mariahilfstrasse 70. sz. Felvilágositó röpiratok kivánatra ingyen és bérmetve küldetnek.

„THE GRESHAM"

életbiztositó-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:	Ausztria fiók:
Bpest Ferencz-József tér 5. 6.	Bécs, Gizellastrasse 1 sz. a.
a társaság házában.	a társaság házában.

A társaság vagyona 1890. jun. 30-án	frk 111.610.613.—
Evi bevétel biztositások és kamatból 1890. évi junius 30-án . . .	„ 20.084,349.—
Kifizetések biztositási és járadéki szerződések s visszavásárlások után a társaság fennállása óta (1848) .	„ 234.804.082.—
A legutóbbi tizenkét havi üzleti idő alatt a társaságnál	„ 55.985,275.—
értékig nyujtattak be ajánlatok miáltal a társaság fennállása óta benyujtott ajánlatok összértéke .	1,666,812,555.—

értékre megy. — Prospektusokkal és dijtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállit, továbbá ajánlatokkal, dijmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a **magyar és osztrák fiókok.**

Gyors és biztos segitség gyomorbajok s azok következményei ellen.

Az egészség fentartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztitására és tiszta állapotban való fentartására és a jó emésztés elősegitésére a legjobb s leghathatósabb szer már is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalzsam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalzsam a legjobb s leggyógyhatásosb gyógyfüvekből a leggondosabban van készitve s különösen minden emésztési bajok, gyomorgörcs, étvágyhiány, savanyus f lhüfögés, vértolulás, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen hathatósnak bizonyul. Ily kitünő hatássi következtében ezen életbalzsam egy bebizonyult, megbizható háziszerevé lett a népnek. **Ára egy nagy üveggel 1 frt, kis üveggel 50 kr. Elismerő iratok ezrei bárkinek betekintés végett rendelkezésre állnak.**

Védjegy

Óvás! Hamisitások elkerülése végett, mindenkit figyelmeztetek, hogy az egyedül általam az eredeti utasitás szerint készitett **„Dr. ROSA-féle életbalzsam"** minden üvecskéje kék burokba van csomagolva, melynek hosszoldalain **„Dr. ROSA életbalzsama a „fekete sashoz" czimzett gyógyszertárból, FRAGNER B. Prag 205—III."** német, cseh, magyar és francia nyelven olvasható, széles felein pedig az ide nyomott védjegy látható.

Dr. ROSA életbalzsama valódian kapható csak a készitő

FRAGNER B.

főraktárában, gyógyszertár a „fekete sashoz" Prágában 205—III., és **BUDAPESTEN** Török József úr gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. Budai Emil úr városi gyógyszertárában a Városház-téren.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszertárában van raktár ezen életbalzsamból.

Ugyanott kapható.

prágai általános házi-kenőcs

több ezer hálanyilatkozattal elismert biztos gyógyszer mindenféle gyuladások, sebek és genyedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménynyel használható a női emlő gyuladásánál, a tej tespedésénél s az emlő megkeményedésénél szüléskor, kelevénynél, vérdaganatoknál, genyes fakadékoknál, pokolvarnál, körömgyöknél, az ugynevezett körömféregnél, elkeményedéseknél, felpuffadásoknál, mirigydaganatoknál, zsirdaganatoknál, érzéketlen tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, elkeményedést, felpuffadást a legrövidebb idő alatt eltávolit; a hol már genyedés mutatkozik, ott a daganatot legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül felszivja, kiéreti és kigyógyitja.

☛ **Kapható 25 és 35 krajczáros szelenczékben** ☚

Óvás! Miután a prágai általános házikenőczöt sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek, hogy ez eredeti utasitás szerint csak nálam lesz készitve, s csak akkor valódi, ha a sárga ércszelencze, melyben töltetik, vörös használati utasitásokba (melyek 9 nyelven nyomvák) és kék kartonba, melyen az ide nyomott védjegy látható — bukolva van.

HALLÁSI BALZSAM a legbebizonyultabb számtalan próbatét által legbiztosabbnak elismert szer a nehézhallás kigyógyitására s az egészen elvesztett hallási tehetség visszanyeréséro. **Egy üveg ára 1 frt.**

Legnagyobb brünni szétküldési áruház
Ticho Fülöptől,

Krautmarkt. 21. BRÜNN Rathhausgasse 17. sz.

Egy **Maradék**

Szétküld postautánvéttel vagy előfizetés mellett:

brünni posztó-szövetet, 3·10 méter, egy teljes férfiöltönyre, jó minőségben csak	frt 5.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, finom minőségben csak	frt 8.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, legfinomabb minőségben csak	frt 10.75
brünni posztó-szövetet, fekete szinben, 3·10 m., egy salon-öltönyre, igen tartós, csak	frt 9.—
2 meter, egy felöltőre, a legujabb szinben és szövetnemben, csak	frt 6.—
mosható kártolfonal, (mosásért biztositttatik), legujabb dessinben és szinben, 6·40 m., egy teljes férfiöltönyre, csak	frt 3.—
Egy maradék lenvászon, czérnázott áru, mosható és csodálatos minta, 6·40 meter, egy teljes férfiöltönyre, csak	frt 4.—
Egy vállravető, czérna, 9 negyed hosszu, frt 1.20; tiszta gyapju, 10 negyed hosszu	frt 4.—
egész fekete, selyemállal (Cachemir-kendő gyászra	frt 4.50

Női ruha-szövetek

mindenfele szövő nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyari időszakra 1891/92.

Egy egész öltözet
dupplaszeles.

jó minőségben 10 meter	frt 3.50
jobb „ 10 meter	frt 6.—
finom „ 10 meter	frt 8
finomabb minőségben tiszta gyapju 10 meter	frt 9.—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju 19 meter	frt 13.—

franczia áru.

Fekete Cachemir,
lengyel készitmény,
sima, csikos vagy virágos:

1 öltözet 10 meter, sima	frt 4.50
1 öltözet 10 meter, csikos	frt 5.50

a legfinomabb nemben.

Angol Zephyr (vasznak),
legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek. **Uj!!**

1 egész öltöny Ia, 10 meter	frt 5.50
1 egész öltöny IIa, 10 meter	frt 4.—

Franrzin
Volles
(Satins),
mosásra biztositék.

Egy teljes ruha
10 meter:

jó minőségben	frt 2.80
finom „	frt 3.50
legfinomabb minőségben	frt 4.50
atlasz-minőségben	frt 6.—

Jute-függöny
török minta, egész hosszában

első minőség	frt 3.50
második minőség	frt 2.50

Tunis-függöny
aranynyal átszőve, gyönyörü csikosal és bojttal ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinben | frt 4.50

Egy garnitura,
két ágy- és egy asztalteritő

jute-ből	frt 3.50
ripsből	frt 4.50

Manilla-futószőnyeg,
igen tartós,
egy maradék 10—11 meter | frt 3.40

Lennáruk:

Egy darab — 30 bécsi rőf,
ára darabonkint:

Rumburgi széklenn, 5/4 széles	frt 6.50
Rumburgi Oxford valódi szin Ia.	frt 6.50
Rumburgi „ „ „ IIa	frt 4.50
Chiffon, igen jó minőség á frt 4.50, 5.50, 6.50 egész	frt 9.—
Ilázivászon, 4 negyed széles	frt 4.50
5 negyed széles	frt 5.50
Stefánia-vászon, 5 negy. széles teljes pótlék a lenfonálnak	frt 9.—
Atlasz-Gradl, ágybehuzókra Ia.	frt 8.50
IIa.	frt 5.50
Lenszövet varrás nélkül darabja 2 meter hosszu	frt 1.10
Canevas, Ia. min. ágybehuzókra	frt 6.—

Hölgy-ingek, chiffonból vagy erős lenvászonból csipkével, 6 drb frt 3.75

legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab | frt 6.—.

Pompásan elkeszitett mintakönyvek ingyen és bérmentesen küldetnek. — Minták kivánság szerint minden aruczikkool ingyen és bérmentesen küldetnek.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.